

Til byrådservice

21. december 2021
Side 1 af 6

Svar på 10-dages forespørgsel fra Liste Trivsel, Velfærd og Reel Borgerinddragelse til Børn og Unge om magtanvendelser

Baggrund

Der blev til Børn og Unge-udvalgets møde den 8. december 2021 fremsendt en skriftlig orientering "Opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021". Dorthe Borgkvist har den 6. december 2021 fremsat opfølgende spørgsmål til denne opgørelse. Spørgsmål og svar herpå fremgår nedenfor.

Spørgsmål 1

"Vi undrer os over, at der i opgørelsen over magtanvendelser ikke er eksempler på ulovlige magtanvendelser. Vi vil derfor gerne have eksempler på både lovlige og ulovlige magtanvendelser i opgørelsen. Vi ønsker dette eftersendt."

Som anført i 'Opgørelse over magtanvendelser til Børn og Unge-udvalget – 2021' dateret den 18. november 2021 (i det følgende benævnt 'opgørelsen af 18. november 2021') pkt. 1 må der som udgangspunkt ikke anvendes magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for børn og unge i dag- og klubtilbud og folkeskoler, herunder SFO. Der er således som udgangspunkt ikke lovhjemmel til magtanvendelse overfor børn og unge. Den afgrænsende lovgivning findes i straffelovens regler om nødret (§ 13) og nødværge (§ 14).

Det er ikke muligt at opstille præcise og konkrete retningslinjer for i hvilke situationer, det er tilladt eller ikke tilladt at anvende magt over for børn og Unge. Den enkelte medarbejder må altid anvende sin sunde fornuft og pædagogiske virkemidler og fortage en konkret afvejning i situationen af, hvilke tiltag, der er nødvendige inden for rammerne af nødret og nødværge.

Det er lederen i dag- og klubtilbud og skoler som vurderer, om magtanvendelsen er en tilladt eller ikke tilladt fysisk magtanvendelse i forhold til barnet eller den unge. Ved magtanvendelser, der vurderes som 'ikke tilladte magtanvendelser' skal der tillige tages stilling til eventuel politianmeldelse. Hvorvidt en magtanvendelse i sidste ende betegnes som 'lovlig' eller 'ikke-lovlig' vil i sidste ende være en afgørelse for domstolene i forhold til, om magtanvendelsen er omfattet af straffelovens regler om nødret eller nødværge.

Børn og Unge foretager ikke en registrering af tilladte/ikke tilladte magtanvendelser. De følgende eksempler er hentet fra praksis og illustrerer magtanvendelser, hvor den lokale skoleledelse i Aarhus Kommune har vurderet en magtanvendelse som værende 'ikke tilladt' eller 'tilladt':

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 41 87 43 57

Direkte e-mail:
clari@aarhus.dk

Sag: 21/120785-2

Sagsbehandler:
Claudia Risbæk

21. december 2021

Side 2 af 6

Eksempel 1 – ikke tilladt magtanvendelse:

Et barn er igennem længere tid løbet fra personalet, når barnet skulle ud af bussen, der kører fra skole til klub. Personalet har for at beskytte barnet, præventivt holdt barnet fast under arm og i hånd, idet man forlader bussen. Barnet har ydet modstand hver eneste gang. Hændelsen er vurderet som en 'ikke tilladt magtanvendelse', da man har anvendt magt på en *formodning om*, at barnet ville stikke af.

Eksempel 2- ikke tilladt magtanvendelse:

To medarbejdere, hvoraf den ene er medhjælper, skal varetage opgaven med at passe en gruppe børn med handicap, mens det faste personale holder møder. I tidsrummet begynder et barn at protestere over at følge sit skema, nægter at gøre det personalet anviser, og på et tidspunkt agerer barnet truende over for medhjælperen. I afmagt låser medhjælperen døren ind til det rum, hvor barnet opholder sig. Medhjælperen henter derefter hjælp, og i den tid er barnet inde låst. Det vurderes, at dette er en 'ikke tilladt magtanvendelse', da man ikke må låse et barn inde.

Eksempel 3 – tilladt magtanvendelse:

Et barn med et svært kognitivt handicap sidder og slår sit hoved kraftigt mod væggen. Personalet griber ind og forhindrer dette. Magtanvendelsen vurderet som 'tilladt', da barnet var til fare for sig selv og kunne komme til skade.

Eksempel 4 – tilladt magtanvendelse:

To børn har en voldsom slåskamp i skolegården og er meget ophidsede. Gårdvagten forsøger at dæmpe gemytterne ved tilråb og opfordringer om at stoppe, men uden effekt og gårdvagten tilkalder en anden lærer. De tager fat i hver sit barn og holder dem fra hinanden. Magtanvendelsen vurderes som tilladt, da børnene var til fare for både dem selv og andre.

Det følgende eksempel viser, hvordan domstolene kan vurdere et tilfælde med magtanvendelse i henhold til reglerne om nødret og nødværge. Sagen var ikke fra Aarhus Kommune.

Eksempel 5 – ikke tilladt magtanvendelse – domstolene taget stilling:

To lærere fastholder og sætter tape for munden af en ophidset dreng i skolen for at få ham til at falde til ro. Det blev vurderet lokalt, at dette ikke var en tilladt magtanvendelse, ligesom det blev vurderet, at barnet var udsat for hånende og ydmygende behandling. Sagen blev anmeldt. De to lærere frifindes i både byret og landsret, med den begrundelse, at lærerne ikke i situationen havde til hensigt at gøre vold mod drengen, men alene hjælpe ham med at falde til ro. At de to lærere ikke selv var ophidsede, men havde fuld kontrol i situationen, talte i retten som en formildende omstændighed.

21. december 2021

Side 3 af 6

Spørgsmål 2

"Vi ønsker, at skolerne eller forvaltningen skal lægge handleplaner for, hvordan de håndterer magtanvendelser. Det skal registreres som en magtanvendelse og det skal registreres i barnets egen journal."

I pkt. 2 i opgørelsen af 18. november 2021 er beskrevet sagsbehandlingen ved magtanvendelser. Heraf fremgår, at Børn og Unge har udarbejdet en instruktion om sagsgangen ved magtanvendelse i Aarhus Kommune dag- og klubtilbud og folkeskoler (*'Instruktion MBU-13.8: Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- klubtilbud og folkeskoler'*). Instruktionen var også vedlagt opgørelsen af 18. november 2021, men er på ny vedlagt.

Af instruktionen fremgår bl.a., at fysisk magtanvendelse er faktisk forvaltningsvirksomhed, som er omfattet af notatpligten. Der skal således ske en registrering af alle tilfælde af magtanvendelser i Aarhus Kommunes dag- og klubtilbud og folkeskoler, herunder SFO. Lederen registrerer magtanvendelsen på det skema, som anvendes i Børn og Unge til registrering og der tages stilling til, om magtanvendelsen er 'tilladt eller ikke tilladt'. Skemaet med oplysninger om den enkelte magtanvendelse gemmes i elevmappen/børnemappen.

Af pkt. 2 i opgørelsen af 18. november 2021 fremgår også, at det i Aarhus Kommune er op til den enkelte skole og det enkelte dag- og klubtilbud at tilrettelægge opfølgningen og håndteringen af magtanvendelser i tilbuddene inden for de retningslinjer, som er udsendt af Børn og Unge, jf. Instruktion MBU-13.8. PPR står til rådighed med rådgivning og vejledning, herunder undervisning om magtanvendelser, efter anmodning fra tilbuddene eller fra Børn og Unge-chefen.

Spørgsmål 3

"Hvordan sikres, at der ikke er et mørketal i opgørelsen af magtanvendelser?"

Der finder alene en central registrering sted af skolernes, herunder specialskolernes magtanvendelser (antal, form – ikke cpr. båret), jf. pkt. 3 i opgørelsen af 18. november 2021.

Børn og Unge har overordnet tillid til, at skolerne følger de lovgivningsmæssige og interne retningslinjer i Aarhus Kommune omkring magtanvendelser, herunder *'Instruktion MBU 13.8: Sagsgang ved magtanvendelse i Aarhus Kommunes dag- klubtilbud og folkeskoler'*. For at opnå størst mulig validitet ved central udtrækning af oplysninger fra skolernes registreringer er det væsentligt, at alle skoler foretager registreringen på samme måde. Derfor er der fastsat *'Instruktion 13.7: Registrering af magtanvendelser, enkeltmandsundervisning og bortvisning i Aarhus Kommunes folkeskoler'* (vedlagt).

For yderligere sikring af opgørelserne bliver det fra 1. januar 2022 et krav, at skolerne også foretager en registrering, hvis de har "0" magtanvendelser.

21. december 2021
Side 4 af 6

Spørgsmål 4

"Hvornår gives der mulighed for, at samt ligt personale kan lære low aerosol-teknikken? Og få supervision i brugen af dette?"

Som anført i besvarelsen af spørgsmål 2 er det op til den enkelte skole og det enkelte dag- og klubtilbud at tilrettelægge opfølgningen på magtanvendelser i tilbuddene. Børn og Unge, PPR, står til rådighed med rådgivning og vejledning, herunder undervisning om magtanvendelser, efter anmodning fra dag- og klubtilbud, skoler og SFO. Det tilbydes undervisning på hele 0-18 års området. For personale i specialklasser er undervisning om magtanvendelse indlagt som et særligt modul i undervisningen af nye pædagoger og lærere i specialklasserne.

Undervisningen om arbejdet med magtanvendelser sigter mod at personale og ledelse selv arbejder videre med at implementere arbejdet med magtanvendelser i den daglige pædagogiske praksis. Det er er altid muligt at få yderligere råd og vejledning ved PPR, herunder sparring på enkelte magtanvendelser, så der kan udtrages læring af situationen.

Det er den enkelte leder af dag- og klubtilbud og skoler i Aarhus Kommune, der som personaleleder beslutter, hvilke kurser og efteruddannelse, personalet i tilbuddet har brug for, herunder i forhold til håndtering af magtanvendelser.

Spørgsmål 5

"Vi undrer os over, at statistikkerne og tabellerne indeholder første halvdel af 2021 og ikke et estimeret for hele året. Det ser ud som om, at statistikkerne er faldende, men de egentlig vil være stagneret eller stigende".

Opgørelserne over magtanvendelser på folkeskolerne i Aarhus Kommune vedrører magtanvendelser, som har fundet sted og som skolerne har registreret decentralt og derefter også registrerer centralt sammen med opgørelser over enkeltmandsundervisning og bortvisning, jf. pkt. 3, i opgørelsen af 18. november 2021.

Børn og Unge foretager ikke estimeret over mulige fremtidige magtanvendelser på skolerne. Magtanvendelser er som udgangspunkt ikke tilladt og skal vurderes ind i den konkrete kontekst og givne situation.

Situationen omkring håndteringen af COVID-19 på Aarhus Kommunes folkeskoler, herunder delvise hjemsendelser af elever, må antages at have haft en væsentlig indvirkning på tallene for 2. halvår 2020 og 1. halvår 2021.

De efterfølgende opgørelser for de næste halve år vil vise, om der er tale om fald eller status quo (afhængig af eventuelle fortsatte nedlukninger af skoler/hjemsendelse af elever i 2. halvår 2021 og 1. halvår 2022).

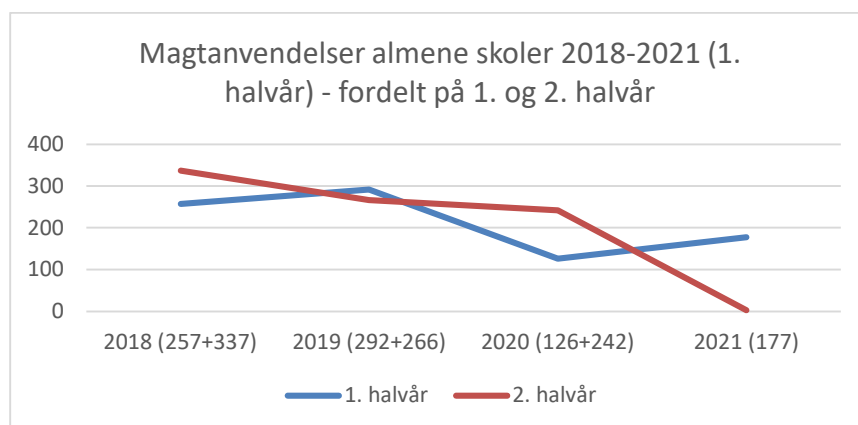
21. december 2021
Side 5 af 6

Spørgsmål 6

"Hvordan ser de resterende år ud i forhold til forår og efterår? Er det samme forhold eller er der forskel på forår og efterår?"

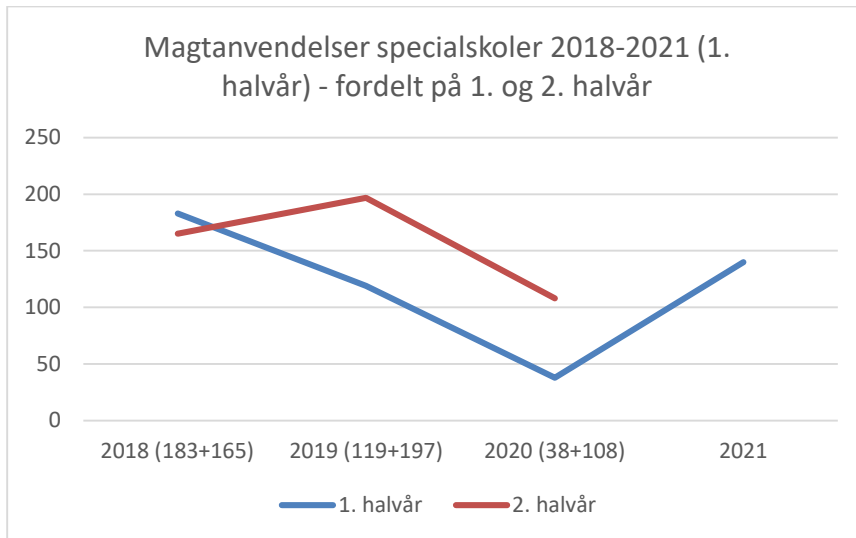
Stigninger og fald i antallet af magtanvendelser afhænger af mange faktorer, herunder elev/-lærer relation og classesammensætning, de konkrete situationer i hvilken magtanvendelsen er indgået, forebyggende indsatser og øget opmærksomhed omkring magtanvendelser etc. Det vil derfor ikke kunne konkluderes entydigt, om der er en årstidsmæssig påvirkning af tallene. Tallene for 2020 og 2021 er som tidligere anført forventeligt påvirket af situationen omkring håndteringen af COVID-19.

Nedenfor ses diagrammer, der viser magtanvendelser på almene skoler og på specialskoler for hvert halve år i perioden for 2018 – 2021 (1. halvår). Tallene for 2017 er ikke medtaget, da opgørelsesmåden for magtanvendelser på daværende tidspunkt i 2017 var anderledes. En opgørelse for 2017 vil derfor kræve en fornyet manuel optælling.

21. december 2021
Side 6 af 6

Med venlig hilsen

Thomas Medom

/

Martin Østergaard Christensen